

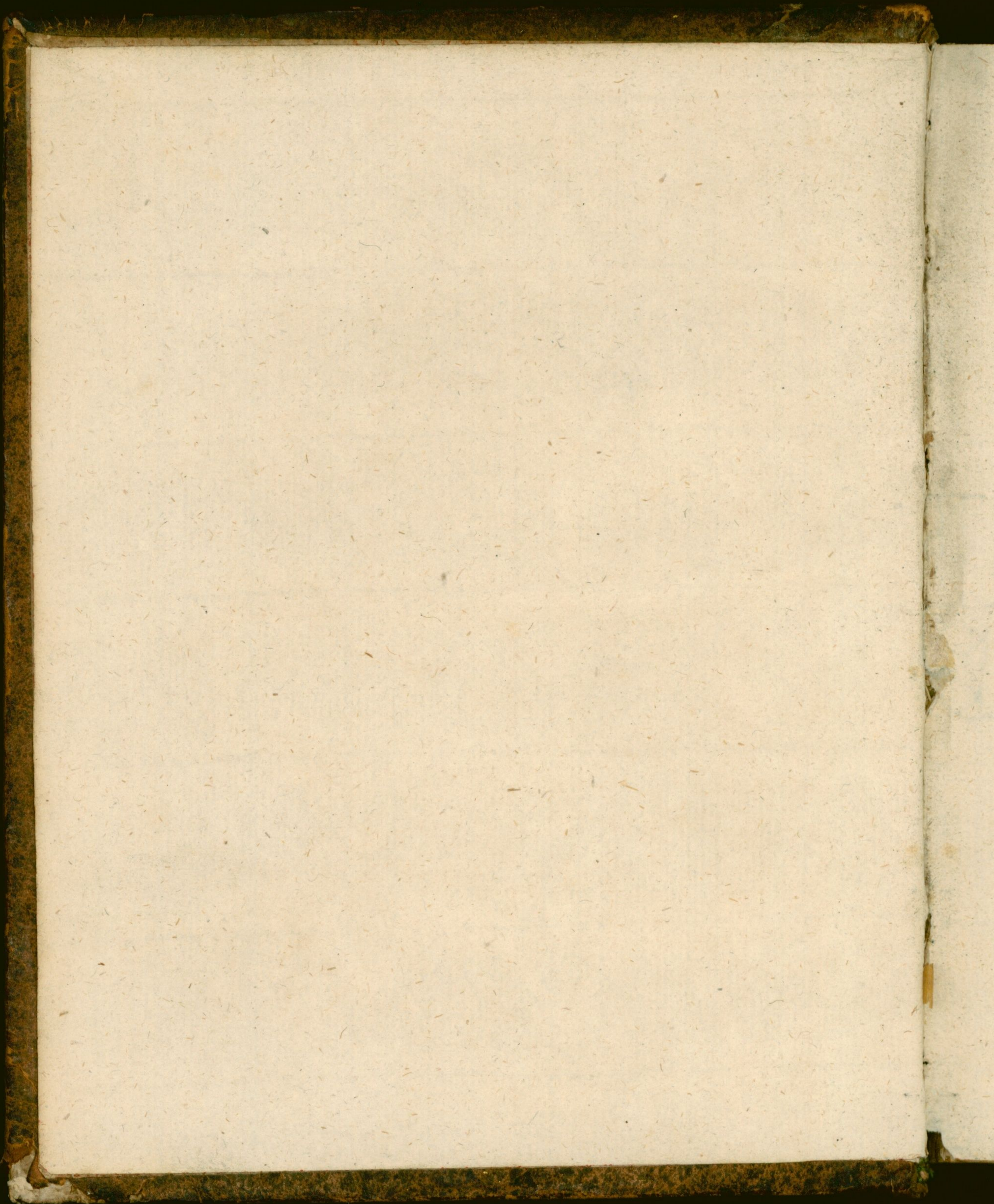
D. a. 39.

Aut:

M. D. 6.

949.
N. 3, 236.

45
Be

~~1.~~
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.

In hoc Volumine continentur.

1. Vita virtuosa secus foemini ex dolis bellis et suellis mulierum. 3. Diefel.
4. Sagittarii Historia Johannis Frederici I. Electoris Saxoniae 1675 Jena
5. Sagittarii Historia antiqua libere civitatis Norimbergae. Jena
6. De raptu Sabinarum Witteberga 1670.
7. De nobilitate speciatim Franconica. Witteb. 1669. } Pres: Georg Casp:
8. De Themistocle Witteberga 1663. } Kirchmaiero.
9. Virtutes M. Alexandri potiores. Witteb 1670.
10. De originibus Habsburgico-Austriacis et Hohenzollerns-Brandenburgicis. Witteberga
11. Res Slavica Witteberga 1670.
12. Res Mecklenburgicae Witteb. 1677.
13. Origines Homericae
14. Principium Mosellae Ansonii Witteb 1646
15. De Arminio } Pres: Conrad Samuel
16. Willekindus Magnus. } Schurh Fleisoh
17. ad Aeneidos IV. 265.
18. Res Sueo-Gothicae
19. Fredericus III. Sapiens Sax: Elector.
20. De nobilibus insignibus.
21. Res Prussorum
22. Gentis Hungaricae prima incunabula
23. Virtutes Gustavi M. exemplo illustrat.
24. De Rugia insula
25. Sueo-Gothorum nobilitas in omnem sive Europam derivata.
26. De civitatibus Hansaticis
27. Historia Episcopatus Camminensis
28. De Ambubajis
29. De adopto Pirone
30. Causa Parmenionis indicta causa trucidati

31. De obsidione Hierosolymitana ex V. Wiff: C. C. Taciti
32. De nudipedalibus Veterum
33. De poculo s. Joannis vulgo D. Joannis-Trunk (pater: Thomasio)
34. De antiquissimo more innocentiam suam per Duella probare, deus hodiernis fuit
35. De more, quo Rei olim per ferrum candens, ardentem unam roqumq; probantur.
36. De Cortinomantia non Divi-Lunse, diatribe curiosa
37. De Pollice non Divi-Lunse.
38. De Urna non Lujia-Lage.
39. Alectromantia s. Divinatio cum Gallis gallinaceis peracta.
40. Cataclysmus Thuringiacus vulgo die Hünningische Dündflut.
41. Pontius Pilatus ex occasione locorum Taciti et Lucie.
42. De Grecia verate.
43. Sagittarii introitus et exitus Salfeldensis
44. De Aquila Romanorum signis.
45. Athenae itemq; inscriptiones Witteborgeres
- 46.

9 7

Q. D. B. V.

VIRTUTES
M. ALEXANDRI
POTIORES

SUB
PRÆSIDIO
VIRI

PRÆCELLENTIS atq; CLARISSIMI
DN. M. THEODORI KIRCH-
MAJERI,

AMPLISS. FACULT. PHILOS. ADJUNCTI
MERITISSIMI,

FAUTORIS & PROMOTORIS

*studiorum suorum observanter
colendi,*

Publicæ siset ventilationi

JOHANNES WAGNER/

Camentiô-Lufatus, J. U. C.

Ad diem 14. Decembr. Anno M. DC. LXX.

In Auditorio Majori, horis consuetis.

WITTENBERGÆ,

Typis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

M. ALEXANDRI
VIRTUTES
POTIORES

DR. M. THEODORI KIRCH-
MAJERI,
AMPLISS. FACULT. PHILOS. ADJUNCTI
PROMOTORIS & PROMOTORIS

JOHANNES OBERTER

Ad hunc 14. Decemb. Anno 1817.
Cameracensis, J. U. C.

WITTENBERG,
Typis MATTHAEI HENCKELII, Acad. Typogr.

FELICITER!

PRÆFAMEN.

Supra mortalium
conditionem excoluit primò
ALEXANDER MACEDO
virtutes, & usque ad invidiam
expresit factis. MAGNUS
inde appellatus suis; MAGNUS posteris ap-
pellatur, appellabitur. Decet Imperatorem
tantus decor, tantum nomen. Ætate tamen
insecutâ sibi factus est dissimilis. Abiit à san-
ctitate morum: Ad Persarum nefas se demi-
sit. Victus vitiis victorum tot gentium, tot ci-
vitatum victor. Cessit gloriæ majestas volu-
ptati: Meridianæ luci nox succesit. Ita ad ex-
trema sæpè ignea mens labitur! Hâc vice de
VIRTUTIBUS dicemus; alia forsan etiam de
VITIIS.

A 2

CAP.

CAPUT I.
De
FORTITUDINE.

SUMMA.

1. Alexandro cum semine Paterno instillatur Fortitudo. Crescit. In pueritiâ apparet ex duobus potissimum documentis. Adolescens militat sub Philippo patre & insigne Fortitudinis specimen contra Græcos præliando edit. Augurium Patris de Filio. 2. Interfecto Patri ipse in regno succedit. Variâ fortunâ agitur. Magnitudine animi mala omnia superat. Singula facta fortia recenseri hîc non possunt. In genere dicitur de victoriis. Quod vir fortis fuerit, probatur ab officio viri fortis. Ostenditur, mortem bellicam esse haberiq; fortitudinis objectum speciale. 3. Alexandrum Darius vocat te-	merarium. Refellitur ob differentiam ipsum inter & temerarium intercedentem. Objicitur, quod ira furiosa bona. Refutatur. Objicitur, quod desperatio possit etiam esse in viro forti, & sæpè sit salutis causa. Exemplis probatur. Refutatur. Annotatur, quod & aliis audax audiat Alexander. Sed immerito. Probatur. Subjungitur Hannibalis effatum & iudicium de Alexandro M. Objicitur deniq; Strategematum usus, quod minus conveniat viro forti. Taciti locus. Refutatur. 4. Exemplis duobus ostenditur, fecisse Alexandrum fortitudinem & nomini suo propriam. Aliud ἄγρυπνον annectitur de Alexandro Farnesio.

§. I.

Plutarch. in vitâ Alexandri n. 5. & 6. l. A. p. 584. Suppl. in Q. Curt. lib. 1.

ORdinem sequimur Ethicis consuetum. A FORTITUDINE ordimur. Hujus initia cum initiis vitæ, cum sanguine accepit Paternò. Quam deinceps indies novis accessionibus auxit. In puerò jam illustri apparuit. Quoties enim à Parente aut nobile quoddam captum oppidum, aut memorabili prælio parva victoria nunciabatur, haud magnoperè læta-

latabatur: Ad æquales verò suos; *Omnia, aiebat, pueri, occupabit Genitor, ita, ut ne vobiscum grande ullum ac insigne facinus mihi reliquum sit ostentare.* Cumq; alio tempore nonnulli ex eo percontarentur, *ad Olympicum nunquid stadium decertaret libens? libens equidem respondit, si decertaturos mecum sim habituros Reges.* Nec verborum inanem dedit sonum. Vix enim octodecim annorum adolescens militare cœperat sub Patre, & fortiter agendo pondus addidit. Qualem contra Græcos se præstiterit in pugna, ex eò licet colligere, quod nec inferior *Philippo, nec ulli alii secundus extitit.* Vidit indolem excelsam Patrens, minusq; suffecturam isti ditionem suam sagaciter prævidit. Hinc, *aliud, inquit, ô fili tibi par regnum quære, quando te Macedonia non capit.*

§. 2. Annus erat vigesimus ætatis. Obtruncatur Rex inter læticias à *Pausaniâ.* Ipse hæreditatis jure Imperium alleqvitur. Nonnulli juvenem contemptui habere; alii deficere ad Persas; cœteri avita dominia ac principatus patrios affectare. Dicit vix potest, quâ animi magnitudine cuncta hæc exceperit, declinârit, propulsârit. Nec desit post esse operosa Virtus, cum esse hostes non desierint. Quilibet mensis, quilibet annus immortalitati momentum attulit. Longum foret enumerare hostes, prælia, victorias. Verbo annotasse sufficiat, quod post subactam Asiam & potissimam Europam reliquo orbi efficaces manus injecerit. Ubiq; Imperatoria Majestate egit dignum. Implevit partes viri fortis. Fuit ad subeunda pericula promptus; in perferendis molestiis plusquam humanus; in ancipitibus inconcussus. Non perterruerunt eum arma, non vulnera. Omni tempore fuit idem, fuit ipse. Et quoties obtulit præsentissimæ se morti in obsidionibus, in præliis? Quoties exanimum generosus sanguinem profudit? Scilicet noverat ex Præceptore * *Herodes, bellicam mortem speciale fortitudinis objectum esse.* Imitatus in hoc prudentissimos Majores; Ipsum posteri sunt imitati. Semper pulchrum habitum pro Patriâ, pro libertate, pro gloriâ, & utilitate publicâ in armis mori. Refert *Valerius Maximus*, * *Cimbros & Celtiberos in acie & prælio exultasse, tanquam gloriosè & feliciter vitâ excessuros: Lamentatos contra*

In lib. 2, 2.
Curr:

*Documenta
innumera, re-
periuntur a-
pud Curtium
hinc inde.*

* *Arist. 3. ad
Nicom. c. 9.*

* *lib. 2. c. 6.*

lib. 1. *Aeneid.* in morbo; quasi turpiter & miserabiliter perituros. Et *Aeneas* prædicat

rerq; quaterq; beatos,
Quæis ante ora Patrum Trojæ sub mœnibus altis
Contigit oppetere.

* lib. 5. de rep. Teste *Platone* * Solon singularem sanxit legem, de laudandis iis, qui in bello fortiter occubissent. Aliam de horum filiis ex publico alendis tulit *Hippodamus*. * Plura mitto.

* *Arist.* 2. *Polit.* c. 6.

Curt: lib. 4. n. 14.

§. 3. Censeatur alius audax, non fortis. Verba sunt *Darii*, ad exercitum quæ habuit: *Alexander* quantumvis ignavis & timidus videri potest, unum animal est, & si quid mihi creditis, temerarium & vecors; adhuc nostro pavore, quam suam virtute felicius. Jure audax non censetur. Pericula ille subiit honesta; & subiit cum ratione; Audax subiit etiam inhonesta, temerè & sine consilio. Ille fuit in sustinendis malis constans: Audax ubi primum impetum effudit, veluti quoddam brutum aculeo amissò torpet. Ille non clamavit minax ante pugnam, in pugnam se probavit virum: Audax nimio præ fastu crepat minas ac in futurum hostem est contumeliosus. Et furor hinc abesto procul, abesto desperatio, & cœtera, quæ sunt audacis. *Ais* verò, iram esse fortitudinis cotem, quæ ad pericula capeffenda animos exacuat. *Concedo*: Sed utendum eâ, ut satellite, ut milite, non ut Duce. Nec prorsus forsan improbes desperationem. Laudes eam ab effectu. Non inficior, fuisse desperationem salutis aliquando causam. *Locri*, cum quindecim millia militum, adversus centum & viginti millia *Crotoniatarum* producerent in aciem, paucitatem suam cum numerofo hoste conferentes, amissâ spe victoriæ, ad unum omnes in mortem conspirabant, jurando, masculè se pugnuros, ut non absq; ultionis dulcedine moriantur. Quo factum, ut victoriam, strage hostium ingenti factâ, reportârint. Alia in rem *Exempla* dant *Thucydides*, (α) *Vellejus Paterculus*, (β) *Florus*, (γ) *Cornelius Nepos*. (δ) Memorabile est, quod apud (ε) *Fulgosum* legitur de *Gandavensibus*. Hi à *Ludovico Flandriæ Comite* obsidione pressi cum dedere se vellent, si toleranda viris imponerentur; Ille autem pedibus nudis, abjectis vestibus, aperto capite, fune in collum accepto veniam petere juberet;

Justin: l. XX. c. 3. n. 6.

α] lib. 3. 13. 22.

β] lib. 2. 5. 2.

γ] lib. 2. c. 52.

δ] in *Dacame*

ε] lib. 6. c. 11.

juberet: indignitate rei ad desperationem acti, cum quinque milibus eruptione factâ hostilem exercitum 30000. ceciderunt. *Verum sit hoc rarò; sit per accidens.* Versatur fortitudo præter *Φοβερὰ*, etiam circa *Σαππαλέα*, fiducialia. At qualis fiducia est desperanti? Cujus animus remittit respicitq; malum ob imbecillas vires, ut tandem consequatur bonum. Verbis igitur indulget Rex Persarum, *Alexandrum* dum vecordem dixit. Fortè ut sibi abblandiretur, ut fractas suas copias erigeret, quas frangere his magis potuisset. Fateor quidem, etiam aliis autoribus non obscuris temeritatis eum argui, quod extrema quæq; necessitate non urgente, ipse primus sit aggressus, & ut Rex, ut Imperator, rebus licet desperatis, salutem suam, exercitus ac regni in summum discrimen adduxerit. Ast si facta altius expendo, temeritatem nullam deprehendo. In pericula impetu non ruit cæco, sed prævio consilio. Ultima aliquando cum est expertus primus, datâ operâ est expertus. Noverat quippe sagax Heros, neminem esse detrectaturum munus, quod Rex prior occupasset, & primæ Imperatoris manui libenter supremam addere milites, nefasq; ducere non subsequi sic præeuntem. Subierit pericula. Quid tum? Fecit, quod est viri fortis. Subierit summa. Fecit, quod est summi inter fortes. Extremis semper ipse ut adesset, exigebat necessitas; quò majestate suâ urgeret, & ad ardua animaret milites: Exigebat Salus Reipubl:, quæ in talibus facilè periclitari potuisset, Duce non præsentem. Gesta verò illa rebus desperatis, falsum. Desperârunt alii vel non fortes, vel non ita tamen fortes; minus ipse. Major animi vigor, major fiducia. Hinc nihil tam sublime, quò non pertenderet, nihil tam difficile, quod non efficeret. Cum nullo unquam hoste est congressus, quem non vicit; nullam adiit gentem, quam non conculcavit; nullam obsedit urbem, quam non expugnavit. *Hannibal* à Scipione apud * *Livium* quæsitus, quem Imperatorum maximum fuisse unquam crederet? Respondit, *Alexandrum*, *Macedonum* Regem; quòd ultimas oras, quas visere supra spem humanam esset peragrasset: quòd parva manu innumerabiles exercitus fudisset. Maneat Magno hæc fortitudo magna, quæ non modo inter Reges excelluit, sed inter illos quoq; quorum sola fuit

virtus.

* lib. 35.

* 2. *Annal.*

* *Vegetius l. 3.*

c. 9.

* *In Hip-
parcb.*

* *lib. 6. c. 4.*

Strada lib. 9.

virtus. Detrahere verò usus strategematum videri posset famæ. Inquit *Tacitus*: * *Veri militis est, non artibus occultis, sed palam armatum hostem aggredi.* Sed videri saltem posset. Est aliter longè comparata res. Quoquomodo hostem licet vincere, quod & ipse quoquomodo vincere laborat. Interdum à *Vulpinâ* caudâ impetrandum, quod *Leonis* vis præstare nequit. Superes militem, fundas exercitum, sive apertè, sive occultè, perinde erit, modo causa belli justa, & fides fortè inita utrinq; non rumpatur. Magnorum Ducum ista gloria æstimatur, si victoriam consequantur sine clade, sine periculo. Bellorum furta pulcherrima strategemata vocat * *Xenophon, Valerius* * partem calliditatis egregiam & ab omni reprehensione procul remotam. Ut præcepta *DEI, Davidi, Josuæq;* data taceam.

§. 4. Unum est adjiciendum. Fecerat *Alexander* fortitudinem non tantum sibi, sed & nomini suo propriam. *Petrosa* arx, *Aornus*, cum esset expugnanda; *Duces* animosæ turmæ à Rege *Charus* sunt & *Alexander* dati. Hunc Rex nominis, quod sibi cum eò esset commune, admonuit, utq; æmularetur facta, sollicitavit. Id quod ipse & promisit, & gloriosè moriendo præstitit. Ubi in alium verò incidisset sibi quidem cognominem, sed timidum & ignavum, dixisse fertur: *Adolescens aut nomen muta, aut mores.* Dubio procul huc respexit *Alexander Farnesius*, cum pugnando contra *Turcas* arrepto, cui vibrando adsvenerat, prægrandi gladio in hostilem triremem saltu se projecit, ac furenti similis, circumducto utraq; manu ferro, latam per hostium stragem aperuit militibus suis viam, prædâ ingenti cum victoriâ potitus. Post finem pugnæ inter gratulantium officia ferunt *Johannem Austriacum* suscepisse quidem illum singulari benevolentia atq; præconio, cum eâ tamen exceptione laudasse, quod eventu meliori, quam consilio se in hostes confertos & adhuc validos, dubio regressu conjecisset.

CAPIT

CAPUT II.

De

TEMPERANTIA.

SUMMA.

1. Dogma Aristotelis de Temperantiâ exponitur. Alexander didicisse id & factis expressisse dicitur. Probat. Agitur de Frugalitate primùm. Hæc ostenditur ex usu vilioris vitæ, neglectu delicatioris, & mirâ sitis tolerantia.
2. Deinde Castitas affertur. Ex

praxi confirmatur. Ostenditur, quod sit avis rara inter belli Duces, exemplis, testimonio Aristotelis & Poëtarum fabulâ. Causa additur. Alexandri modus affectûs circa Venerem compescendi. Ejus præceptum & Zelus in transgressores.

§. I.

DEFORTITUDINE est actum. Ad TEMPERANTIAM transimus. Hanc non minus, quam illam Alexander habuit; ut, qui compesceret externos, ab internis hostibus ne vinceretur. Docuit * Aristoteles, Temperantiâ virtutem utilem esse & belli & pacis tempore; versariq; circa affectûs frenandos & in ordinem redigendas voluptates, eas nempe, quæ ex cibo potu ac venere percipiuntur. Didicit id Alexander. Quin nec saltem didicit; sed & ipsô opere scientiam expressit. FRUGALITATEM aves nôsse? Fuit illa singularis ac major, quam quæ In Rege desiderari possit. Uno ac eodem usus victu est cum milite gregario; cum eadem quoq; fortunâ uteretur. Contentus pane, contentus aquâ. Nec cesit hæc in parte Cyro majori, qui ab hospite rogatus quondam; *Quidnam ad convivium juberet apparari? Panem, inquit, solum: Spero enim me apud flumen cœnaturum.* Aliis Principibus est positum in more, vivere genialiter ac inservire epulis; minus ipsi. Sic enim ciborum delicatiorum erat temperans, ut, quæ à mari rarissimos arborum, fructûs & pisces accipiebat sæpius, amicis plerumq; communicaret, nihilô sibi reservatô. Cumq; Ada Regina Caria subinde bellaria curiosissimâ parata arte ostentationis ergò mittere t, & ad extremum, quos præstantissimos coquos pistoresq; haberet:

* 7. Polit. c. 15.

Plutarch. l. c.

p. 593.

B

Nihil

Curt. lib. 7.
n. 5.

*Nilil se istis indigere dixit: Meliores enim sibi esse cogvos Leonidæ Præceptoris, nocturnum iter, quò prandium & parvitatem prandii, quò cœnam sibi suavem redderet. Illud imprimis admirabile est, quod in desertis Susitanorum factum est. Cum enim duo Macedones ex iis, qui præcesserant ad capiendum locum castris, utribus gestantes aquam, filiis, quos ægrè pati sitim non ignorabant, occurrerent, inq; Regem fortè sitibundum inciderent, alter eorum, utre resoluta, vas quod simul ferebat, implet porrigens Regi: Ille percontatus, quibus aquam apporarent, filiis cognoscit ferre: Tunc poculo plenò (sicut est oblatum) reddito; *Nec solus, respondit, bibere sustineo, nec tam exiguum dividere omnibus possum. Vos currite & liberis vestris, quod propter illos attulistis, date.* Tanta erat sobrietate, ut à potu subditi abstineret Rex, & sine dolore toleraret sitim.*

Plut. l. c.
Curt. lib. 3.
n. 12.

Test. idem
Plut. l. c.

* 2. Polit. c. 7.

Vide Tiraq. l.
connub. 9.

n. 124. & lib. 15.
c. 26.

§. 2. Facerem jam de CASTITATE multa verba. Sed ex factis forsan clarius patescit. Erat summa pulchritudine corporis *Darii* conjux. Hanc cœperat cum aliis post pugnam *Alexander*. Poterat victor jure suo uti, temperantiâ abuti. Verum se vincere magis regium esse ratus, ad eò foeminam non violavit, ut maximam adhibuerit curam, ne quis captivo corpori illuderet. Quin & ipse in Epistolâ ad *Parmenionem* datâ fatetur, tantum abesse, ut vel viderit, vel videre voluerit *Darii* uxorem, ut ne sermones quidem de elegantia ejus referentium admiserit. Reliquas etiam excellentis formæ virgines habuit tam sanctè, ac si utrinq; uno geniti parente forent. Rarum hoc est continentia specimen in bellatore. Pauci Duces æmuli. Plures videas *γυναικονεργαίμους*. Si vera sunt, quæ vulgò tradunt, maximus *Hercules* ad colum *Omphala* se demisit. Similia de *Pericle*, *Cyro*, *Alcibiade*, *Hannibale*, *Antonio*, *Jul: Cesare* & aliis leguntur. Ipse *Aristoteles* * Exemplo Spartanorum comprobatur, belli Duces foeminis plerunq; dare operam. Nisi fallor, Venus & Mars propterea Poëtis copulantur. Et quid mirum? Sunt ut plurimum milites musculosi, sunt pleni sanguine ac spiritibus. At hæc ad Venerem provocant, & animos libidine æstuarum faciunt. Accedit, quod maxima pars eorum in otio præsertim, naturæ potius impetum sequatur, quam mores arte elimet. Non caruit

caruit quidem affectibus *Alexander* ut homo. Voluptatem ingenitam sibi omnino sensit. Fuerunt ipsi Persides dolores oculorum. Sed Philosophiâ prælucente vim fecit motibus; venustati corporis animi dignitatem objecit, & tanquam exanimas imagines prætermisit. Idem svasit Ducibus, item militibus imperavit. Haud ignarus, lasciviâ effœminari viros ac robur infirmari. Si quis fortè fecerat secus, graviter in eum animadvertit. Dicam verbulò & concludam. *Ipsè in præstando, monendo, puniendo nihil omisit eorum, quæ ad excolendam hanc virtutem faciunt.* At utinam talis etiam, quoad vixit, permanisset!

CAPUT III.

De

LIBERALITATE & MAGNIFICENTIA.

SUMMA.

1. Liberalitas maximè propria Principibus. Subjiciuntur exempla eorum, qui virtute hæc excelluerunt, *Cimonis* & *Titi*.

2. Eminentior dicitur fuisse liberalitas *Alexandri*. Causa ad-

ditur. Examinantur facta ad regulam moralitatis. Laudabile *Alexandri* dictum. Magnificentia certamen *Alexandrum* inter atq; *Omphin*. Illius monumenta magnifica.

§. I.

Sunt Principes cum imperio & inter mortales eminent, ut multis benefaciant. Nullâ re propius ad DEUM accedunt, quàm dando. Habet fortuna nihil melius, quàm ut possis; Natura nil præstantius, quàm ut velis servare plures. Innotuit id jam seculis antiquis: Hinc tam incubitum in studia benignitatis est. Exempla sine numero occurrunt apud Scriptores. Maximè illustris est liberalitas *Cimonis*. Hic cum compluribus

B 2

locis

* In Cimone
c. IV. V. 1. 2. 3.

* In vita Titi,
§. 8.

Curt. Suppl. in
lib. 2. p. 18. lib.
5. n. 5. lib. 8.
n. 12. §. 14.
Plutarch. l. c.
p. 599. §. 601.
602. 612.

Vide Plut. d. l.

locis prædia hortosq; haberet, (*verba sunt Nepotis* *) nunquam eis custodem imposuit fructus servandi gratiâ, ne quis impeditur, quò minus ejus rebus, quibus vellet, frueretur. Semper eum pedisequi cum nummis sunt secuti, ut, si quis opis ejus indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur, negare. Sæpè cum aliquem offensum fortunâ videret minus benè vestitum, suum amiculum dedit. Quotidiè sic cœna ei coquebatur, ut, quos invocatos vidisset in foro, omnes devocaret: Quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit. Multos locupletavit: Complures pauperes mortuos, qui, unde efferrentur, non reliquissent, suo sumtu extulit. Paria de Tito annotavit * Suetonius. Ait: Titus natura benevolentissimus nil negavit quicquam petentibus: Et ut, quæ vellet, peterent, ultrò est adhortatus. In desideriis animum hominis obstinatissimè tenuit, ne quem sine spe dimitteret. Quin & admonentibus domesticis, quasi plura polliceretur, quàm præstare posset: Non oportere, inquit, quem à sermone Principis tristem discedere. Atq; etiam recordatus quondam super cœnam, quod nihil cuiquam totò die præstitisset, memorabilem illam meritoq; laudatam vocem edidit: AMICI DIEM PERDIDI.

§. 2. Ait transeant hæc & alia. Fuerit uterq; maximus suis suo ævo. Nescio tamen, an majorem, an liberaliorem Alexandro viderit orbis. Dedit non poma, non fercula, non amiculum aut stipem; sed aliquot millia denariùm, sed talenta, sed armenta, urbes, satrapias, regiones, principatûs, regna. Nec dedit impertinenter ac sine consilio, sed secundum normam, ἀλύπως καὶ ἠδέως, absq; dolore, cum voluptate, cum alacritate, quæ vel sola grata efficit munera. Dedit ἐκασίως, spontè, liberè. Quis enim tantum coegisset Regem? Dedit ἰαχίως citò; optimè gnarus, bis dare, citò qui det; & ingratum esse beneficium, quod inter manus dantis diu hæserit. Insuper nec Personarum in dando neglexit rationem. Dedit virtuosis, consiliariis, ducibus, militibus, subditis, victis. Aristoteli quoq; præmia doctrinæ scriptorumq; præclara & digna persolvit. Stagiram etiam patriam ejus ante dirutam restauravit, & cives, qui vel diffugissent vel servirent, restituit. Quantas verò amicis elargitus

gitus sit divitiarum, Olympiadis matris epistola ad eum perscripta indicat. *Aliâ (inquit) ratione amicis tuis benefac, eosq; in honore habe. Nunc quidem omnes Regis æquales facis, multosq; illis amicos, tibi solitudinem paras.* Interdum dedit non rogatus. Quemadmodum enim sol ante hominum desideria sæpè oritur; Sic nec præstolatus is est semper preces, ut benefaceret, sed haud rarò ultrò benè meruit, ut æqvè ac sol amaretur. Quidam de vulgò Macedonum mulum Regiâ onustum pecuniâ agebat, eamque in se, jumentò fessò, recipiebat. Hâc cum admodum urgeretur, & quid esset rei Rex cognovisset, ad nullius petatum concessit ipsi onus & ad proprium tabernaculum portare jusfit. Si fides est habenda illi, qui scripsit vetera scholia in *Dionem*, eò heros fuit animò, ut si quò die non benefecisset, seipsum reprehendens exclamaret; ΣΗΜΕΡΟΝ ΟΥΚ ΕΒΑΣΙΛΕΥΣΑΜΕΝ: ΗΟ- *Morell. in*
DIE NON REGNAVIMUS. Certare *Omphis* Rex Indorum li- *Schol. ad Dio-*
beralitate voluit cum *Alexandro*. Dedit dono præter magnam *nem p.13.*
vim frumenti aureas coronas plures & signati argenti octoginta *Curt. libr. 8.*
talenta. Sed succubuit, sed victus est. Iis quippe omnibus re- *p.262.*
missis, addidit talenta mille, multa convivalia ex auro argento- *Plut. l.c.p. 611.*
que vasa, plurimum Persicæ vestis, triginta equos ex suis cum iis-
dem insignibus, quæ asseverant, cum ipsum veherent. Nempe
unum id contingere sibi felicissimum arbitratus, quod à nemine
posset magnificentiam superari. Et adhuc extant virtutis hujus
monumenta, amplissimæ urbes, quas maximis ipse sumtibus ædi-
ficavit olim. Quæ verò interim sunt everse, magnificentiam po-
steris & in ruderibus loquuntur.

CAPUT IV.

De

CLEMENTIA.

SUMMA.

1. *Clementia decet Principes. Di-* | *dum. Dicuntur Patres; er-*
cuntur enim Dii; ergò parcen- | *gò connivendum. Severi-*
B 3 tati

tati præstat *Clementia*. Ex-
plo *Augusti* lectu digno osten-
ditur ex *Seneca*. Extollitur
factum.

2. Confertur *Alexander M.* cum
Augusto. Documenta clemen-

tia recensentur, quæ dedit in
victos, deditos, obtrectatores,
fœminas imbelles & *Reginas*
captivas. *Darius* ipse Rex &
hostis deprædicat clementiam
Alexandri.

§. I.

Nondum est virtutum finis. *CLEMENTIA* addenda. Hæc
ex omnibus nullum magis quàm Regem decet, quàm Princi-
pem. Ita enim *Majestas* decori gloriæquæ est, salutaris si po-
tentia est. Est *Princeps in terris DEUS*. *DEI* proprium parcere,
indulgere. Mortales dum sumus, delinquimus semper: Alii gra-
vius, alii levius; alii ex destinato; alii fortè impulsæ aut abrepti ne-
quitia aliena. Est placabile tamen Numen, nec statim fulminibus
persequitur delicta. Quantò igitur æquius, vicarium Numinis
miti animò exercere Imperium, & cogitare, utrum mundi status
gratior sit serenò die, an cum impetu ventorum tonitruumquæ
omnia quatiantur. Non ubique verò ac semper convenit igno-
scere. Nam ita velle ignoscere, tam crudelitas est, quàm nun-
quam ignoscere. Moderatio adhibenda, quæ sanabilia ingenia
à deploratis sciat distingvere. Officium Principis est, quod bo-
norum Parentum. Hi objurgare liberos interdum blandè, inter-
dum minaciter solent; aliquando etiam verberibus. Non ad pri-
mam offensam filium exheredat sanus Pater. Non indulget iræ,
nisi magnæ injuriæ patientiam evicerint. Non accedit ad decre-
torium stylum, nisi plus est, quod metuit, quàm quod damnat.
Multa tentat antè, quibus dubiam indolem ad bonam frugem re-
vocet. Nemo ad exigenda supplicia pervenit, nisi qui remedia
consumsit. *Patrem patriæ* Principem appellamus, ut sciat, pa-
triam potestatem sibi datam, quæ moderatior; quæquæ consulit
liberis ac sua post illos ponit. Tardè sibi membra abscindat; vel si
abscindit; inter abscindendum gemat: Imò cum absciderit, re-
ponere cupiat. Propè enim est, ut damnet libenter, qui citò. Pro-
pè, ut iniquè puniat, qui nimis. Freqvens vindicta odium irritat
ple

plerorumque, paucorum reprimat. Certior ex mansuetudine securitas. Hoc quam verum sit, exemplo *Augusti à Seneca* * edocemur. Divus Augustus, inquit, fuit mitis Princeps, si quis illum à principatu suo aestimare incipiat: In communi quidem Republ. gladium movit. Cum annum duodevicesimum esset egressus, jam pugiones in sinu amicorum absconderat, jam insidiis *M. Antonii* Consulis latus petierat, jam fuerat collega proscriptionis. Sed cum annum quadragesimum transiisset, & in Gallia moraretur, delatum est ad eum indicium, *L. Cinna* insidias ei struere. Dictum est, & ubi, & quando, & quemadmodum aggredi vellet. Unus ex consociis deferebat. Constituit se ab eo vindicare: Consilium amicorum advocari iussit. Nox illi inquieta erat, cum cogitaret adolescentem nobilem, integrum, *Cn. Pompeji* nepotem damnandum. Jam unum hominem occidere non poterat, qui *M. Antonio* proscriptionis edictum inter cœnam dictarat. Gemens subinde voces emittebat varias & inter se contrarias: *Quid ergo? Ego percussorem meum securum ambulare patiar, me sollicito? Ergò non dabit pœnas, qui tot civilibus bellis frustra petitura caput, tot navalibus, tot pedestribus præliis incolume, postquam terra marique pax parta est, non occidere constituit, sed immolare?* (Nam sacrificantem placuerat adoriri.) Rursus silentiò interpositò, majore multò voce sibi, quam *Cinna* irascebatur: *Quid vivis, si perire te tam multorum interest? Quis finis erit suppliciorum? Quis sanguinis? Ego sum nobilibus adolescentulis expositum caput, in quod mucrones acuunt. Non est tanti vita, si, ut ego non peream, tam multa perdenda sunt.* Interpellavit tandem illum *Livia* uxor: *Et admittis, inquit, muliebri consilium? Fac, quod medici solent, qui ubi usitata remedia non procedunt, tentant contraria: Severitate nihil adhuc profecisti. Salsidienum Lepidus secutus est, Lepidum Murena, Murenam Capio, Capionem Egnatius, ut alios taceam, quos tantum ausos pudet? Nunc tenta, quomodo tibi cedat clementia. Ignosce *L. Cinna*. Deprehensus est: Jam nocere tibi non potest, prodesse fama tua potest.* Gavissus sibi, quod advocatum invenerat, uxori quidem gratias egit; renuntiari autem extemplò amicis, quos in consilium rogaverat, imperavit, &

Cinna

* *lib. I. de Clementiâ c. IX.*

Cinnam unum ad se accersit; dimissisque omnibus è cubiculo, cum alteram Cinnae poni cathedram jusisset. : Hoc, inquit, primum à te peto, ne me loquentem interpellas, ne meo sermone medio proclames. Dabitur tibi loquendi liberum tempus. Ego te, Cinna, cum in hostium castris invenissem, non factum tantum mihi inimicum, sed natum servavi: Patrimonium tibi omne concessi. Hodie tam felix es & tam dives, ut victo victores invideant. Sacerdotium tibi petenti, præteritis compluribus, quorum parentes mecum militaverant, dedi. Cum sic de te meruerim, occidere me constituisti. Cum ad hanc vocem exclamasset, procul hanc à se abesse dementiam: Non præstas, inquit, fidem, Cinna: Convenerat, ne interloquereris. Occidere, inquam, me paras. Adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum, cui commissum esset ferrum. Et cum defixum videret, nec ex conventionem jam, sed ex conscientiam tacentem: Quo, inquit, hoc animo facis? ut ipse sis Princeps? Malè me hercule cum Republica agitur, si tibi ad imperandum nihil præter me obstat. Domum tueri tuam non potes. Nuper libertini hominis gratiam in privato judicio superatus es. Adeò nihil facilius potes, quam contra Cæsarem advocare? Cedò, si spes tuas solus impedio. Paullusnè & Fabius Max. & Cossi & Servitii te ferent, tantumq; agmen nobilium, non inania nomina præferentium, sed eorum, qui imaginibus suis decori sunt? Ne totam ejus orationem repetendo magnam partem voluminis occupem: Diutius enim, quam duabus horis locutum esse constat, cum hanc pœnam, quàm solam erat contentus futurus, extenderet; Vitam tibi, inquit, Cinna, iterum do, prius hosti, nunc insidiatori ac parricidæ. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat. Contendamus, utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu debeas. Posthæc detulit ultrò consulatum ac quæstus, quod non auderet petere, amicissimumq; ac fidelissimum habuit. Miranda est clementia hæc adulta in adultis: In adolescente vix speranda,

randa, qui irâ potius æstuans multa patrat, ad quæ invitus oculos post retorquet, quemadmodum etiam *Augustus*.

§. 2. Interea, qui didicit à puero affectibus dominari *M. Alexander*, dominari didicit & iræ, utut junior. Posses illius ætatem plus quàm maturam deducere in certamen juveniliū annorum *hujus*. Fuit ille moderatus in *Cinnam*, in maledicos, nobiles, libertos, servos. Fuit *hic* clementissimus præter alios devictos erga gentem *Uxiorum*. Cum enim *Syngambis*, genitrix *Darii*, pro suo necessariò *Madathe* vitam precaretur, non ipsi modò ignovit, sed omnes & deditos & captivos libertate atque immunitate donavit: Urbem reliquit intactam: agros sine tributo colere permisit, ut à victore filio non plura impetrare potuisset mater. Fuit propitius more *Scipionis* in eos, qui fidei suæ sese commiserunt, & fama isthac multos sibi populos adjunxit. Fuit patiens in homines præter rem calumniantes, placidequæ dixit: *Regium est, malè audire, cum benè feceris*. Quantâ verò sit clementia erga *Darii* matrem, conjugem, filias, reliquasquæ foeminas captivas usus, credi vix potest. Cum enim in castris *Darium* suum, quem interfectum putabant, ingenti gemitu ejulatuquæ deflerent, sibiquæ ac vitæ suæ maximè metuerent; ipse magis earum, quàm sua commotus fortunâ, ex purpuratis misit *Leonatum*, indicare jussum, nequæ *Darium* periisse, nequæ ipsis ab *Alexandro* esse metuendum: Se enim cum *Dario* de principatu belligerari; ipsis omnia, quæ regnante *Dario* habuissent, præstiturum. Deinde & sepelire, quos vellent *Perfarum*, permisit eis, vestibus ad hoc & ornatu de prædâ concessis, nequæ quicquam eis honorum aut familiæ ademit: Reditus etiam prioribus ampliores destinavit. Maximum autem & verè regium benignitatis specimen hoc dedit, quod generosæ pudicæquæ mulieres nihil nequæ audiverint, nequæ senserint, nequæ expectaverint turpe; sed tanquam non in castris hostium, sed castis & sanctis virginum domiciliis occultam, & ab omnium oculis remotam vitam egerint. Adeò tum se gessit *Alexander*,

C

ut,

Vid. Sveton. in vitâ Augusti c. 51. 54. 55. 67.

Curt. l. V. n. 3.

Idem libr. VI.

n. 4. & 5. Add.

Loccen. in not.

p. 102.

Plutarch. l. c.

p. 602.

Id. p. 592.

Curt. l. 3. n. 12.

at, teste *Curtio*, omnes ante eum Reges & continentia & clementia vincerentur. Ipse *Darius* Rex & hostis, cum jam esset animam efflaturus, hæc perferri *Alexandro* iussit: *Id. lib.V. n. 13.* Si nullis in eum meritorum officiis, maximorum autem illi *Confer. lib.IV. n. 10.* debitorem mori. Agere se ei maximas gratias pro beneficiis in matrem, conjugem, liberosque suos impensis: *Plut. p. 597.* Iis enim vitam & pristini status reverentiam, dignitatemque concessam: Sibi autem à cognatis atque amicis, quibus & regna & vitam dederit, illa omnia erepta esse: Precari se, ut illi victori terrarum omnium Imperium contingat. Ultionem sceleris erga se perpetrati, non solum suam, sed exempli omniumque Regum causam non negligere, illi cum decorum, tum utile futurum. Jamque deficiens aquam poposcit: Quam aliam postquam bibit, *Polystrato*, qui eam tulerat; quisquis es mortalium, inquit, hoc mihi extremum universe calamitatis genus accidit, ut pro tanto in me beneficio dignas tibi grates referre nequeam: at referat *Alexander*: *Alexandro* Dii pro ejus summam in meos humanitate ac clementiam. Cui hoc fidei Regie unicum dextra pignus pro me dabis.

TANTUM!

AB 155075

R

Vb 17

AB 155075

ULB Halle

3

002 422 670

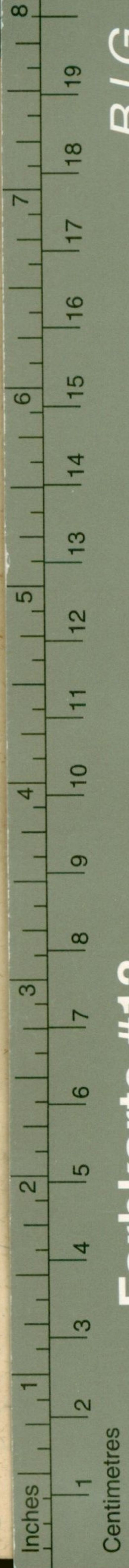
sc

V D 17

9
7

D. B. V.

TUTES XANDRI IORES

SUB
RESIDIO
VIRI

IS atq; CLARISSIMI

DODORI KIRCH- JERI,

C. PHILOS. ADJUNCTI
TISSIMI,
PROMOTORIS

orum observanter
olendi,

stet ventilationi

S WAGNER,

Lufatus, J. U. C.
r. Anno M. DC. LXX.
ajori, horis consuetis.

NBERGÆ,
ENCKELII, Acad. Typogr.

